

VEIKSMO SAVAITĖ
BE PATYČIŲ

Tradiciškai daugelis Lietuvos mokyklų ir kitų įstaigų prisideda prie gražios, visuomeninės akcijos – kovai prieš patyčias paminėti.

Mūsų gimnazija taip pat nelieka abejinga šiam reiškiniiui ir visą savaitę simboliškomis veiklomis minės „Veiksmo savaitę BE PATYČIŲ“

Prisiminkime, kas vis tik yra būdinga patyčių reiškiniui:

Patyčios – įvairus elgesys, kai žmonės žemina, skaudina vieni kitus. Tai gali būti:

- - kabinėjimasis;
- - pravardžiavimas;
- - erzinimas;
- - stumdymas;
- - mušimas;
- - pinigų atiminėjimas;
- - kuprinės, sąsiuvinų ar kitų daiktų atiminėjimas;
- - apkalbinėjimas;
- - ignoravimas;
- - gąsdinimas;
- - pikty, erzinančių SMS žinučių ar elektroninių laiškų siuntinėjimas.

Kartais patyčios gali atrodyti panašios į draugų pajuokavimus ar draugiškus patraukimus per dantį. Juk tikriausiai ne vienam yra tekę juokais pasakyti draugui: „Na tu ir kvailelis!“, ar kaip kitaip pašiepti draugą ar jo elgesį.

Kuo skiriasi patyčios nuo pajuokavimo? Kai juokaujama, linksma būna abiem žmonėms, o tyčiojantis linksma tik vienam žmogui ar grupei – kitas tuo metu jaučiasi labai įskaudintas.

Kas tyčiojasi ir kodėl?

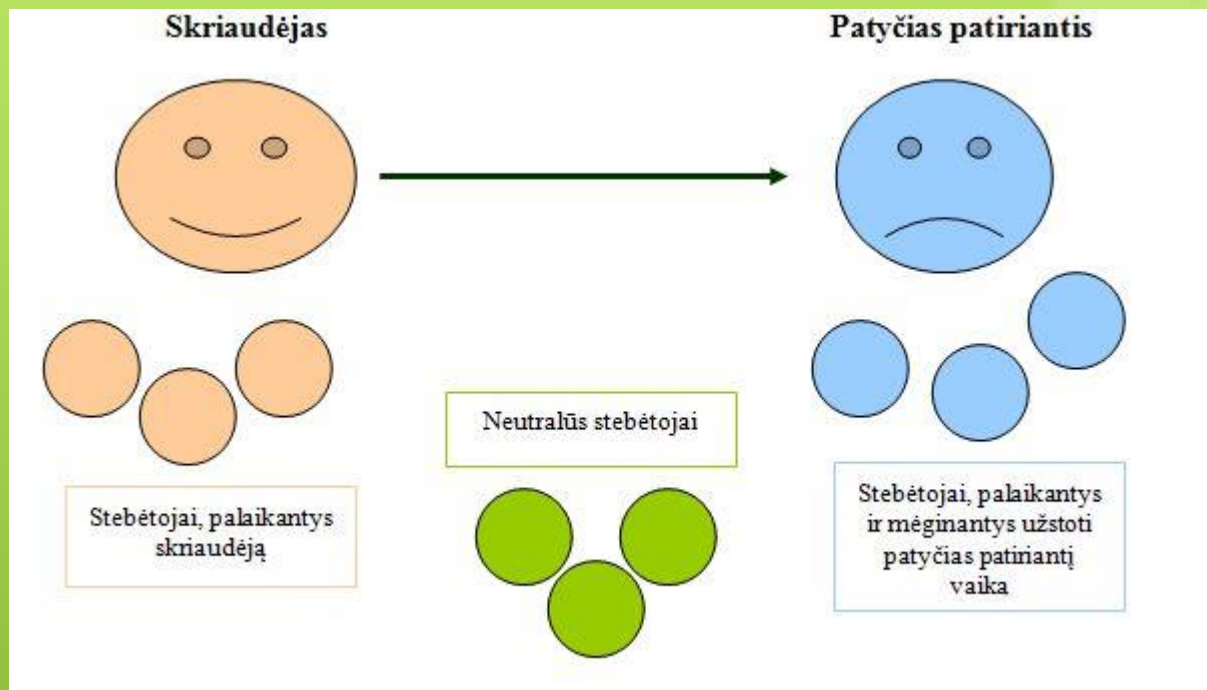
Patyčių priežastys gali būti pačios įvairiausios:

- vieni vaikai tyčiojasi iš kitų, nes mano, kad patyčios padarys juos „kietus“;
- kiti tyčiojasi, nes nori jaustis stipresni;
- vaikai gali tyčiotis ir dėl to, kad patys kadaise yra patyrę patyčias ir nori tokiu būdu atsilyginti;
- galbūt tie, kurie tyčiojasi, tiesiog jaučiasi labai blogai ir taip elgdamiesi mėgina pasijusti geriau;
- niekas besityčiojančių vaikų nepamoko, nepasako jiems, kad patyčios yra netinkamas ir labai nedraugiškas elgesys.

VAIDMENYS PATYČIOSE:

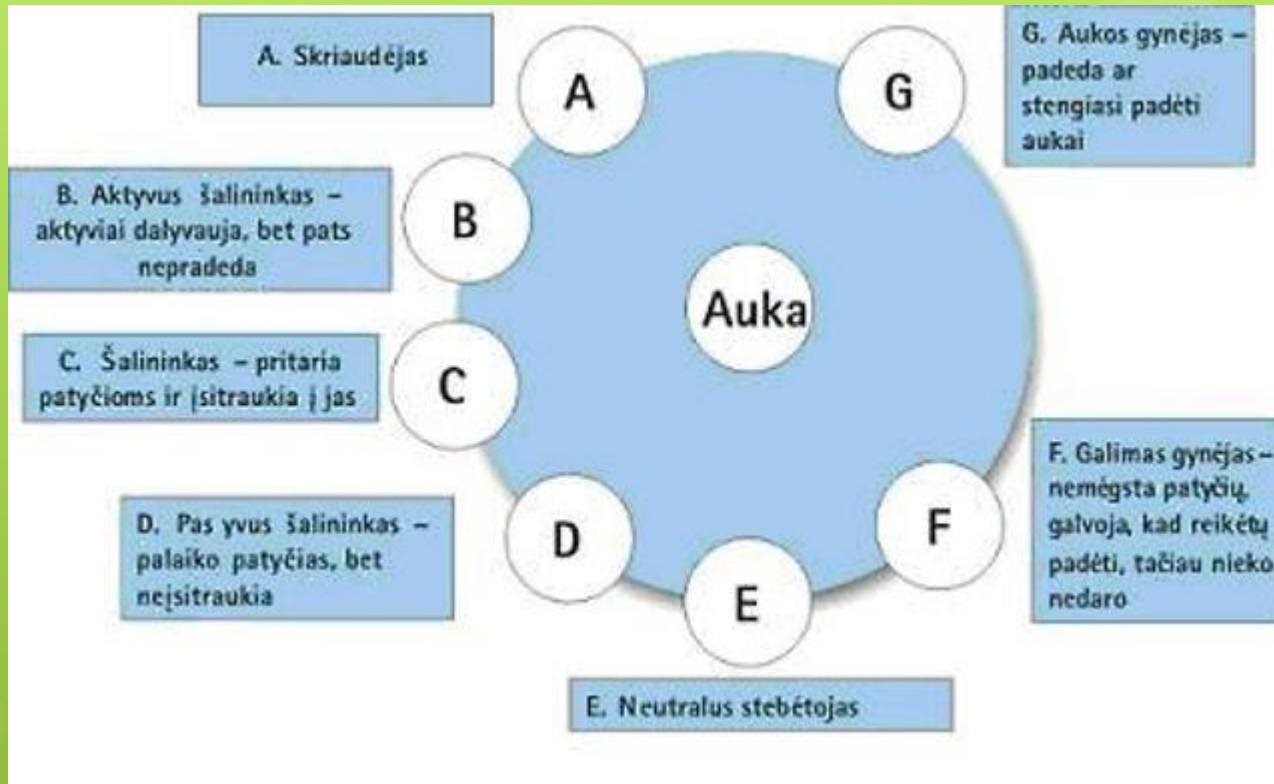
Vieni vaikai pradeda patyčias, kiti jas palaiko ir prisideda prie jų, treči – tiesiog stebi, kas vyksta.

Įdomu, kad vaikai, kurie yra patyčių stebėtojai, gali atlikti labai skirtingus vaidmenis.

Vieni stebėtojai gali palaikyti vykstančias patyčias ir skriaudėją, kiti stengiasi užstoti vaiką, patiriantį patyčias, o treči – tiesiog stengiasi likti neutralūs ir nepalaikyti nei vienos, nei kitos pusės.

VAIDMENYS PATYČIOSE:

MITAI VS REALYBĖ

MITAS: Patyčios gali padėti vaikams sustiprėti, užsigrūdinti. Juk kiekvienas vaikas turi mokėti kovoti už save – patyčios yra puikus būdas to išmokti!

REALYBĖ: Tikrai svarbu, kad kiekvienas mokėtume apsiginti. Bet ar patyčios gali to išmokyti? jos sukelia daug skausmingų patyrimų ir jausmų. Taigi **patyčios ne stiprina vaikus, bet kaip tik sukelia daug neigiamų jausmų ir gali ilgai palikti skausmingų patyrimų.**

MITAI VS REALYBĖ

MITAS: Fizinis smurtas yra skaudesnis negu šaipymasis žodžiais. Žodis – ne kumštis, juo mėlynių nepaliksi ir žmogaus neužmuši.

REALYBĖ: Galbūt tau yra tekę išgirsti tokį pasakymą: „Nekreipk dėmesio – juk tai tik žodžiai! Maža ką žmonės prišneka“. Vis dėlto nekreipti dėmesio į žeidžiančius žodžius yra labai nelengva – žodžiai, kaip ir veiksmai, gali labai skaudinti ir ilgai išlikti mūsų atmintyje. Neretai suaugusieji, kartais ir patys vaikai, labiau linkę reaguoti į fizinius veiksmus, pvz., pastūmimą, įspyrimą, smūgį kumščiu – jei jau vaikai pradeda muštis, tai atrodo išties rimta. Tačiau žodžiai žmogų gali skaudinti ne mažiau negu smūgis, kartais net ir labiau.

MITAI VS REALYBĖ

MITAS: Patyčių visada buvo ir bus – jų niekaip neįmanoma sustabdyti.

REALYBĖ: Turime sutikti, kad patyčios nėra nauja elgesio forma. Jei paklaustumėte savo tėvų ir senelių, jie tikrai turėtų ką jums papasakoti apie patyčias iš savo vaikystės, pavyzdžiui, kokias pravardes mokykloje turėjo. Netiesa, kad patyčių neįmanoma sustabdyti. Tam, kad jų sumažėtų, visų pirma reikia apie jas kalbėti ir informuoti apie tai suaugusiuosius.

KODĖL SUNKU KALBĖTI APIE PATYČIAS?

Kalbėti apie patyčias tikrai nelengva, tačiau dar sunkiau kentėti tyloje. Žinoma, pokalbis apie patyčias ne visuomet gali jas sustabdyti. Tačiau pasidalijimas savo patyrimais su žmogumi, kuriuo pasitiki, padeda lengviau jas išverti. Be to, su kitu žmogumi lengviau sugalvoti, kaip pakeisti situaciją į gera.

Kaip elgtis jeigu esi patyčių stebėtojas?

- **Parodyk nepritarimą** patyčioms. Skriaudėjai ir kiti vaikai turi aiškiai suprasti, kad nepritari tam, kas vyksta. Nepritarimą galima garsiai įvardyti: „Jūs dabar tyčiojatės. Liaukitės“. Pasitraukimas iš situacijos irgi rodo nepritarimą skriaudėjo veiksmams. Pasitraukti iš situacijos yra geriau, negu tiesiog stovėti ir tyliai stebėti patyčias.
- **Nebūk abejingas.** Tavo abejingumas gali būti suprastas kaip pritarimas patyčioms.
- **Nesityčiok,** nors taip elgiasi tavo draugai. Lengva prisijungti prie kitų vaikų ir priekabiauti prie ko nors, kas yra silpnesnis. Nesityčiodamas parodysi priekabiautojams, kad galima elgtis ir kitaip.

Kaip elgtis jeigu esi patyčių stebėtojas?

Pranešk suaugusiesiems. Yra tokių situacijų, kai bandymas apginti skriaudžiamą vaiką gali kelti grėsmę pačiam gynėjui. Tokiu atveju būtina įvertinti situaciją ir suprasti, ko gali sulaukti, jeigu bandysi priešintis ir stabdyti patyčias. Jeigu situacija nėra palanki įsikišti, kur kas verčiau kreiptis pagalbos į suaugusiuosius: mokytojus, tėvus ar kitus, kurie galėtų padėti sustabdyti patyčias.

- **Būk draugiškas** vaikui, kuris patiria patyčias. Parodyk jam, kad matai, kas jam vyksta ir kad tai tau rūpi. Jei gali, pasistenk dažniau būti su juo – priekabiautojams bus sunkiau tyčiotis, kai jis bus ne vienas.

- **Paragink** vaiką, kuris patiria patyčias, pasipasakoti kam nors: suaugusiajam ar kitam žmogui, kuriuo jis pasitiki.

NAUJA PATYČIŲ FORMA – ELEKTRONINĖS PATYČIOS

Elektroninėms patyčioms pradėti pakanka vieno veiksmo (negražaus komentaro, žeidžiančio laiško, juokingos nuotraukos), vėliau ši informacija gali plisti virtualioje erdvėje, kiti žmonės gali ją komentuoti ir persiųsti savo pažįstamiems bei draugams. Net ir pašalinus informaciją iš virtualios erdvės, prieš tai padarytos jos kopijos gali būti platinamos toliau, kitaip tariant, elektroninės patyčios gali vykti 24 valandas per parą. Greitas informacijos plitimas lyg atkartoja patyčių situaciją, kas labai žeidžia patiriantįjį ir gali versti dar ir dar kartą išgyventi baimę, gėdą bei kitus neigiamus jausmus.

Kur gali kreiptis pagalbos?

- Gimnazijoje veikianti „Vaiko gerovės komisija“ (visa informacija kabo prie raštinės);
- Gimnazijos psichologė, kurios kabinetas greta dailės studijos;
- Gimnazijos socialinės pedagogės;
- Gimnazijos administracija;
- **Nemokamas telefonas:** 116 111. Darbo laikas: kasdien nuo 11 iki 21 val.
Pagalbą teikia specialiai apmokyti savanoriai konsultantai.
<http://www.vaikulinija.lt/index.php/134>
- **Pagalba internetu**
<http://www.vaikulinija.lt/index.php/136>
„Vaikų linijos“ interneto svetainėje www.vaikulinija.lt galima parašyti laišką iškilus įvairiems sunkumams. Į laiškus atsako savanoriai konsultantai.